

Ochrana člověka za mimořádných událostí

Zuzana Coufalová
Mgr. Radim Slaný

- *mimořádné události: „Škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také haváriemi, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.“ (Martínek, 2003)*
- sněhové laviny, požáry, zemětřesení, krupobití, tornáda, únik nebezpečných látek...
- rozvíjení znalosti ochrany obyvatelstva v široké veřejnosti

Klasifikace mimořádných událostí

- **Rozdělení podle způsobu vzniku:**
 - živelné pohromy
 - havárie
 - ostatní události

1. Živelné pohromy

Řadíme sem:

- povodně a zátopy
 - zemětřesení
 - velký sesuv půdy
 - sopečný výbuch
 - orkán a tornádo
 - extrémní chlad a teplo
 - pád meteoritu
 - velký lesní požár
-
- **způsobené přírodními silami, ale mnohdy s dopomocí člověka!**

2. Havárie

Řadíme sem:

- radiační havárie
- havárie v chem. provozu
- ropné havárie
- dopravní nehody
- zřícení domu
- *způsobené činností člověka*

3. Ostatní události

Řadíme sem:

- teroristické útoky
- sabotáže
- žhářství
- ***způsobené činnosti člověka s úmyslem ničit majetek a ohrožovat životy nebo zdraví!***

Integrovaný záchranný systém (IZS)

- vytvořen z důvodu usnadnění spolupráce jednotlivých záchranných složek na místech zásahů
- Jedná se o *„efektivní systém vazeb, pravidel spolupráce a koordinace záchranných a bezpečnostních složek, orgánů státní správy a samosprávy, fyzických a právnických osob při společném provádění záchranných a likvidačních prací a přípravě na mimořádné události.“*
(HZS ČR, [online] 2010)

Hlavní složky IZS

- Hasičský záchranný sbor ČR
- Zdravotnické záchranné služby
- Policie ČR
- jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany

Vedlejší složky IZS

- obecní policie
- zařízení civilní obrany
- některé jednotky ozbrojených sil
- neziskové organizace a sdružení občanů, které mohou být nápomocny při záchranných a likvidačních pracích
- havarijní a pohotovostní služby

Požární prevence

Každá osoba je povinna:

- chovat se tak, aby jeho chováním nedošlo ke vzniku požáru, a pokud již k požáru došlo, aby dokázal co nejrychleji a nejefektivněji situaci řešit
- pokud má na starosti člověka, který je zbaven schopnosti posoudit následky svého jednání, dbát na to, aby svým jednáním nezpůsobil požár
- plnit příkazy a dodržovat zákazy týkající se požární ochrany
- mít v prostorách ve svém vlastnictví uzpůsobené podmínky pro rychlé zdolávání požáru
- se spotřebiči zacházet tak, jak je uvedeno v návodech týkajících se požární ochrany výrobků

Zamezení vzniku požáru

V domácnosti:

- nikdy nenechávejte hořet svíčky bez dozoru a v jejich nejbližším okolí by neměly být materiály, na které by se mohl požár přenést, jako například zapálená svíčka vedle papírové skládačky
- nainstalujte hasicí přístroje a nainstalujte požární hlásiče
- zamezte dětem přístup k otevřenému ohni
- dodržujte pokyny pro správné používání elektrických přístrojů
- neodcházejte od zapnutého sporáku a nenechávejte ho bez dozoru
- udržujte dobrý technický stav elektrických spotřebičů, topidel a jiné techniky
- nebezpečné látky skladujte na bezpečném místě nejlépe mimo obytné části

V přírodě:

- ohniště rozdělávejte jen na povolených místech a po jeho použití vše správně uhasťte a zabezpečte
- nevypalujte travní porosty nebo křoviny
- nekuřte v přírodě

Hasicí přístroje

- používá se k hašení požáru v jeho počátcích
- dělí se podle funkce a náplně

Dělení podle funkce:

- přenosné
- pojízdné
- přívěsné

Dělení podle naplně:

- **pěnové** (vhodné na hašení pevných látek, benzínu, nafty a minerálních olejů, nevhodné pro hašení kapalin a plynů, nesmí být použitý na elektrická zařízení pod proudem a na lehké alkalické kovy)
- **vodní** (vhodné pro hašení pevných látek a alkoholu, nevhodné na hořlaviny plynné a dále pro benzín, naftu, ředidlo a na cenné materiály, nesmí být použity na elektrické přístroje pod proudem, lehké alkalické kovy, látky prudce reagující s vodou a na jedlé rostlinné a živočišné oleje a tuky; nejpoužívanější, ale ne univerzální)
- **sněhové** (neboli CO₂, vhodné pro elektrické přístroje pod proudem, hořlavé plyny a kapaliny a jemnou mechaniku, nevhodné pro hašení pevných hořlavých látek, nesmí se používat na hašení lehkých alkalických kovů, hořlavý prach a sypké látky)
- **práškové** (vhodné pro hašení elektrických přístrojů pod proudem, hořlavých plynných a některých pevných látek, benzínu, nafty, olejů a elektroniky, nevhodné k použití pro dřevo, uhlí a textil, nesmí být použity k hašení lehkých hořlavých alkalických kovů)
- **halotronové** (vhodné na hašení všech materiálů kromě žhnoucích pevných látek, určeny k hašení především automobilů, cenných materiálů, elektrických přístrojů pod proudem a jemné mechaniky a elektroniky, nesmí být použity v nevětraných uzavřených prostorech. **ŠKODLIVÉ K LIDSKÉMU ZDRAVÍ**)

Krizové stavy

Krizové stavy podle stupně závažnosti:

1. *Stav nebezpečí*

- vyhlášen v případě, kdy už není možné běžnými prostředky zvládnout mimořádnou situaci

2. *Nouzový stav*

- vyhlášen pokud jsou ve velkém ohroženy životy, zdraví nebo majetek

3. *Stav ohrožení státu*

- pokud je ohrožena svrchovanost státu, celistvost, demokratické základy

4. *Válečný stav*

- vyhlášen v případě napadení našeho státu, napadení státu, se kterým máme smlouvu o společné obraně

Povinnosti občanů v době krizového stavu

(Zákon č. 240/2000 Sb.)

- uposlechnout výzvu a přijmout uloženou pracovní povinnost
- vykonat pracovní povinnost či pomoc
- poskytnout věcné prostředky
- strpět omezení v době krizového stavu
- nahlásit změnu trvalého pobytu, pokud vám byla nařízena díky krizovému řízení

Varovné signály

- slouží k vyhlášení mimořádné události
- pokrytí systému varování obyvatelstva je ve 100% osídlených oblastí

Prostředky varování:

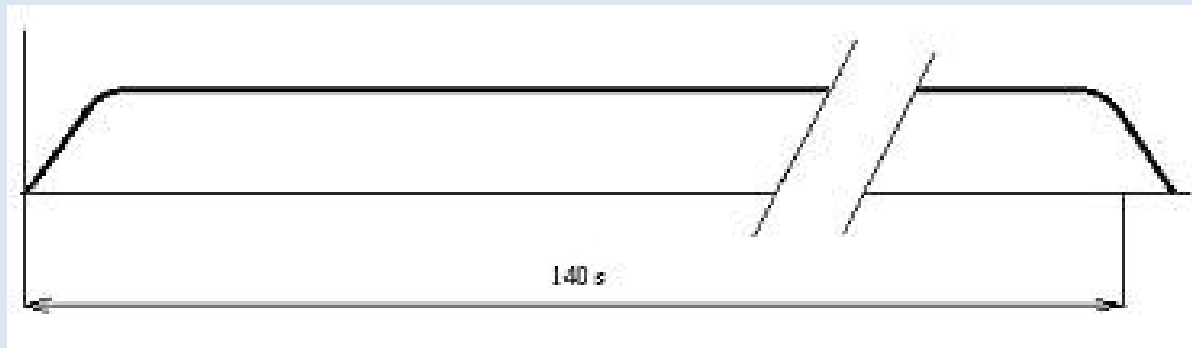
- rotační sirény
- elektronické sirény
- místní informační systémy s vlastnostmi elektronických sirén

Varovné signály – rozdělení:

- zkouška sirén
- požární poplach
- všeobecná výstraha

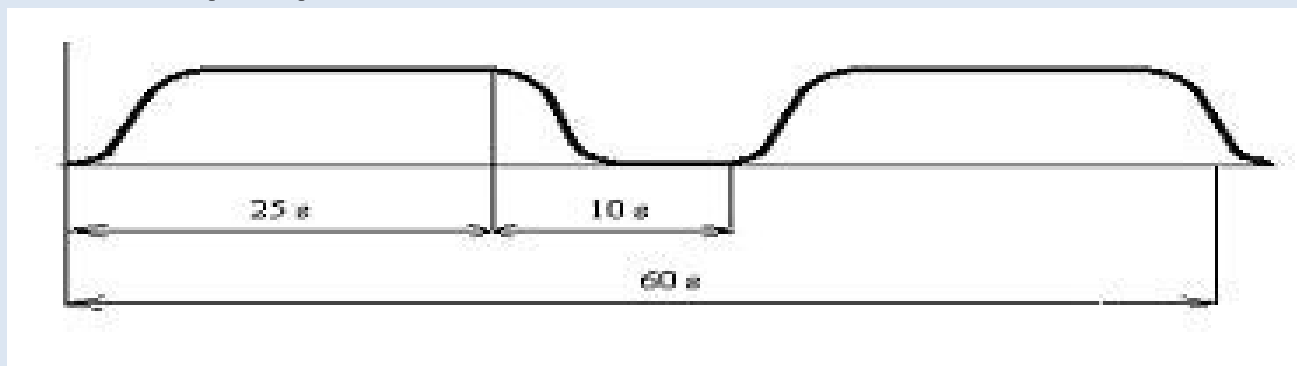
Zkouška sirén

- každou první středu v měsíci ve 12 hod
- nepřerušovaný tón – po dobu 140s
- kontrola funkčnosti sirén
- u sirén s možností mluvené zprávy zní:
„zkouška sirén“

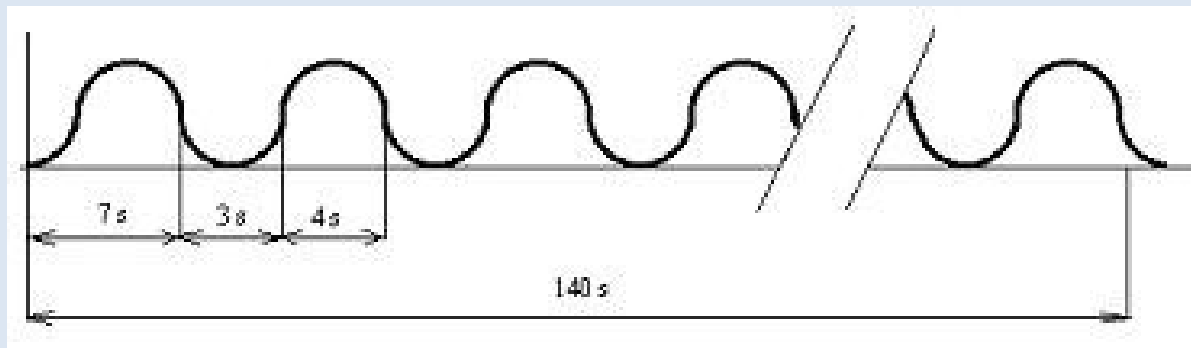
Požární poplach

- svolávací signál pro JPO (jednotky požární ochrany)
- přerušovaný tón – po dobu 60s
- připomíná HÓ-ŘÍ, HÓ-ŘÍ
- u sirén s možností mluvené zprávy zní: „požární poplach“

Všeobecná výstraha

- kolísavý tón - po dobu 140s
- může být puštěn 3x za sebou
- u sirén s možností mluvené zprávy zní sdělení, o jakou situaci se jedná: „všeobecná výstraha, nebezpečí zátopové vlny, radiační havárie, chemická havárie“

Evakuace

- ***„Souhrn opatření pro rychlé, bezpečné a účinné přemístění osob, zvířat a majetku z ohroženého objektu nebo oblasti do prostoru, kde nebezpečí nehrozí.“*** (HZS JMK [online], 2011)
- evakuaci může nařídit velitel zásahu, zaměstnavatel, starosta obcí a hejtman kraje
- příkaz k evakuaci je hlášen v rozhlasech nebo z policejních vozidel nebo informují o evakuaci masmédia
- při vyhlášení evakuace je prioritní zabalit si evakuační zavazadlo a opustit objekt a dostavit se do evakuačního střediska

Opuštění obydlí z důvodu evakuace

- uhasťte otevřený oheň v topidlech
- vypněte elektrické spotřebiče (mimo ledniček a mrazniček)
- uzavřete přívod vody a plynu
- ověřte, zda i soused ví, že má opustit obydlí
- nezapomeňte dětem vložit do kapsy oděvu cedulku se jménem a adresou
- exotická zvířata, která přežijí delší dobu, nechejte doma, zásobte je před odchodem potravou
- vezměte evakuační zavazadlo, uzamkněte obydlí, na dveře dejte oznámení, že jste obydlí opustili a dostavte se na určené místo evakuace

Evakuační zavazadlo

- *jídlo a pití*
- *cennosti a dokumenty*
- *léky a hygiena*
- *oblečení a vybavení pro přespání*
- *přístroje, nástroje a zábava*

Tísňové linky

- **volejte vždy když jsou v ohrožení životy, zdraví nebo majetek**
- **bezplatné**
- **Ize volat z mobilních telefonů bez SIM karet a kreditu**

Tísňová čísla

- 150 – HZS ČR
- 155 – ZZS ČR
- 158 – Policie ČR
- 112 – jednotné evropské číslo tísňového volání
- 156 – Městská a Obecní policie

linka 150

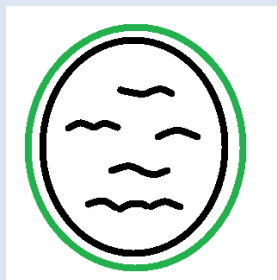
- HZS ČR

Volejte v případě:

- požáru
- exploze
- živelné pohromy
- vyprošťování osob
- technická havárie

Jak si zapamatovat 0 na konci čísla?

*Nula je
podobná
smotané hadici,
nebo rybníku.*

Obr. 5 Vozidlo HZS Lidická

linka 155

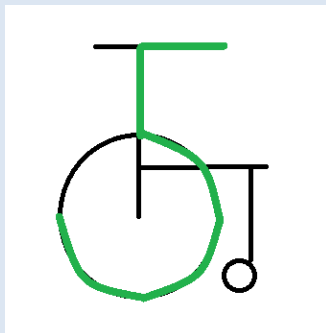
- ZZS ČR

Volejte v případě:

- ohrožení života a zdraví osob

Jak si zapamatovat 5 na konci čísla?

Pětka je podobná invalidnímu vozíku.

Obr. 6 Vozidlo ZZS JMK Brno- Bohunice

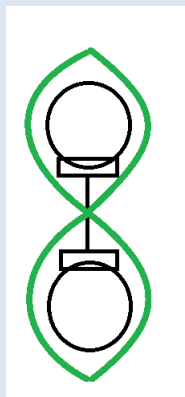
linka 158

- Policie ČR

Volejte v případě:

- násilí
- krádeže
- dopravní nehody
- nalezení mrtvoly
- nalezení podezřelého předmětu

Jak si zapamatovat 8 na konci čísla?

*Osmička je
podobná
poutům.*

Obr . 7 Policie ČR - Brno

linka 156

- Městská a Obecní policie

Volejte v případě:

- vandalismu
- drobné kriminality
- pouze na území obce nebo města s Městskou nebo Obecní policií.

Obr. 8 MP Brno

linka 112

- jednotné evropské číslo tísňového volání

Volejte v případě:

- při větší mimořádné události, kde je potřeba více složek IZS. Dovoláte se na kopis HZS (kopis = Krajské operační a informační středisko)

+ operátoři mluví více světovými jazyky

+ linka, která byla nejlepší v zátěžových testech při vícečetném volání

+ spojí vás s ostatními složkami IZS

- spojí vás, ale budete muset celou situaci popsat znova = zdržení

Obr. 9 Vozidla HZS JMK a stanici PS Lidická Brno

Jak správně volat na tísňové linky...

- vždy zvolte to správné číslo
- pokud si nevezpomenete přímo na číslo tísňové linky, kterou potřebujete, nevadí, přepojí vás, **ale nezapomeňte že „hrajete s časem!“**
- než začnete volat, uklidněte se a zorientujte se, **operátor bude potřebovat vaši plnou soustředěnost!**
- **hovor ukončujte pouze s dovolením operátora tísňové linky a při příjezdu složky IZS!**

Postup při komunikaci s operátorem tísňové linky

Než zavoláte na číslo, vždy dbejte na své bezpečí!!!

1. CO SE STALO...

- **popis události** (srazila se 2 auta, hoří byt v panelovém domě ve 3. poschodí...)
- **kolik osob je zraněných** (je tu 1 osoba, která nedýchá; je tu více jak 10 zraněných...)

2. KDE SE TO STALO...

- **přesná adresa i s městem** (pokud je např. volající z Blanska a vytočí číslo 150 – dovolá se do Brna na KOPIS = krajské operační a informační středisko)
- **nebo popis místa** (operátorovi se zobrazí přibližná pozice toho, kde stojíte podle signálu, který přijímáte)

3. KDO VOLÁ...

- **jméno a kontakt na volajícího** (nahlaste i svoje telefonní číslo z důvodu toho, že pokud voláte z blokováného telefonu, nebo nejste v místě se signálním pokrytím, na centrále se zobrazí pouze váš IMEI)

Hasič – rytíř 21. stol.

<https://www.youtube.com/watch?v=g0XCkCquXak>

Černé ovce na silnici - Den s ... Hasiči

<https://www.youtube.com/watch?v=EFU2qPPjtUs>

Hasiči varují (video pro ZŠ)

<https://www.youtube.com/watch?v=gjytGKIHPI0>

Použitá literatura

- LINHART, Petr. *Ochrana člověka za mimořádných událostí: pro střední školy*. 1. vyd. Praha: Fortuna, 2003, 93 s. ISBN 80-716-8869-X.
- MARTÍNEK, Bohumír. *Ochrana člověka za mimořádných událostí: příručka pro učitele základních a středních škol*. Vyd. 2., opr. a rozš. Praha: Ministerstvo vnitra, generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003, 119 s. ISBN 80-866-4008-6.
- JIROUŠ, David. *HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR JIHOMORAVSKÉHO KRAJE. Prezentace KOPIS HZS JmK*. 2011.
- KONEČNÝ, Rudolf. *Živelné pohromy*. [online]. HZS MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE. [cit. 2013-12-01]. Dostupné z: www.hzscr.cz/soubor/5-zip.aspx
- Česká republika. Zákon o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000. Dostupné z: <http://www.hzs-kvk.cz/ks/zakon239.pdf>
- HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR. *Integrovaný záchranný systém* [online]. 2009 [cit. 2013-04-08]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/integrovaný-zachranný-system.aspx>
- HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR JIHOMORAVSKÉHO KRAJE. *Vaše cesty k bezpečí: aneb chytré blondýnky radí...* [online]. Brno, 2011 [cit. 2013-03-09]. Dostupné z: http://www.firebrno.cz/uploads/blondynky/brozurka_blondynky_2010.pdf
- Česká republika. Zákon o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000. Dostupné z: <http://www.hzs-kvk.cz/ks/zakon239.pdf>

Fotografie

- Autorské fotografie: Zuzana Coufalová (studentka PdF, KVZ), Š. Mikulka (Bruntál, profesionální hasič)
- www.firebrno.cz
- <http://www.ordinaryangels.net>
- <http://www.ioolb.cz/>
- http://www.gamepark.cz/ropna_havarie_v_mexickem_zalivu_376399.htm
- <http://www.novinky.cz/domaci/336067-pondelni-bourky-ukazaly-i-supercelu.html> (Robin Duspara, Novinky)